

Indokolt fenyítés

A Börtönügyi Szemle 1992 márciusi számában olvasható Dr. Sárdi Miklós A büntetés-félbeszakítás gyakorlata című írása. Cikkének az indokolatlan fenyítéssel foglalkozó határozott hangvétele bátorított arra, hogy véleményemet kifejtsem.

A Baracska Börtön és Fogházban ugyanis az intézet jellegéből és végrehajtási fokozatából fakadóan napi gyakorlatként éljük meg a büntetés-félbeszakítás intézményét. A szerző elméleti megközelítését nevelői gyakorlatomból vett tapasztalatokkal szeretném szembeállítani, melyet két gondolat köré csoportosítottam.

Az első a környezettanulmány szerepe a büntetés-félbeszakítás indokoltságának mérlegelésékor. Utal a szerző arra, hogy *„Nehézséget okoz a döntéshozónak az engedélyezésékor, ha a csatolt környezettanulmányok, igazolások hiányosak, vagy megállapítható, hogy nem személyes tapasztalatok útján készültek (hanem pl. az ügyfél bemondása alapján), ezért nem elégségesek a döntéshez”*. Tanácsként írja az előző sorokhoz: *„Vigyáznunk kell arra, hogy a kérelem elutasításakor még véletlenül se hivatkozzunk mondjuk a környezettanulmány megállapításaira, hiszen ez kényelmetlen helyzetbe hozza a helyi önkormányzatot”*. Engem viszont az hoz kényelmetlen helyzetbe, ha el kell hallgatnom a környezettanulmány hiányosságait, mert az abban leírtak alapján nem lehet javasolni — elégséges információ hiányában — a büntetés-félbeszakítási kérelmet. Így ugyanis az elítélt frusztrációjából fakadó agresszióját a bv-nek kell kezelnie, mert a hiányos környezettanulmány keltezte feszültség a börtönben csapódik le. Orvoslására csekély a lehetőség. Amikor a helyi önkormányzat a környezettanulmányt, igazolást hiányosan, illetve az ügyfél bemondása alapján készíti el, vagy nem a megkért szempontokra válaszolnak, hátrányos helyzetbe hozza az elítéltet, mert így nemleges döntés születik. Megítélesem szerint a helyi önkormányzat bír olyan felelősséggel, hogy a fent említett hiányosságokért vállalja a „kényelmetlen helyzetet”. Megoldásként azt látom, hogy

— a büntetés-félbeszakítási kérelem aktualitását figyelembe véve — újabb környezettanulmányt kell kérni. Szükségesnek tartom, hogy erről tájékoztassuk az elítéltet is.

A második gondolat „az indokolatlan fenyítés” részre vonatkozik. A következőket olvashatjuk: *„A büntetés-félbeszakítás intézményét vizsgálva tapasztalható, hogy néhány bv. intézet helytelen gyakorlatot folytat, amikor a félbeszakítás lejárta után visszatérő vagy elővezetett elítéltet — félbeszakításról vissza nem térés címén — magánelzárás fenyítésben részesítii. Igaz, hogy az elítélt a büntetés további töltésére felhívó utasítást megszegi, de a bv. rendjét nem sérti, ezért indokolatlan a fenyítés kiszabása, figyelembe véve azt a körülményt is, hogy a szabadságvesztés tartamába nem számít be a félbeszakítás, illetve az engedély nélküli távollét tartama (tehát az elítéltnek mindenképpen a szabadságvesztés teljes tartamát kell letölteni), azaz a büntető jogszabályhoz fűződő jogérdek nem szenved csorbát”*.

Véleményem szerint ha ezt az előírást az elítélt megszegi, megtagadja, akkor az egyik legsúlyosabb fegyelmi vétséget követi el, mert sérti a felállított normákat, tehát a bv. rendjét. Azt a körülményt figyelmen kívül kell hagyni, hogy a szabadságvesztés tartamába nem számít be a félbeszakítás. A beszámítás és a felelősségre vonás között nincs ok-okozati összefüggés. Ez az „indokolatlan fenyítés” szemlélet ilyen értelemben anarchiához vezethet. Hiszen a távolmaradás időtartamának korlátok közé szorítása nem véletlen. Felelősséggel tartozik az elítélt a korlátok betartásáért, de ha ezt a felelősséget levesszük a válláról és nem kérjük számon, akkor a *„határozatlan ideig tartó büntetés-félbeszakítás”* intézményét gyakorolnánk.

Összegezve: ha az elítélt hibájából róható fel, hogy nem tért vissza meghatározott időben, úgy véleményem szerint felelősségre kell vonni.

Jákó Lajos